

A large crowd of people is gathered for a fair or festival. In the foreground, a black and white cow is being led through the crowd. The background is filled with people, some wearing blue shirts, and a large red and white flag is visible on the left. The scene is outdoors with trees and buildings in the distance.

MUUH

**En krønike om 60 sønderjyske
fællesdyrskuer**

Af Torben Ølholm

Varm sommer og koldt bad. Godt for dyr og mennesker.

Den nærmest stabile mangel på arbejdskraft til landbruget viste sig i form af nye elektroniske løsninger. På fællesdyrskuet blev der udstillet alarmsystemer og overvågning, der kiggede ind i stalden 43.200 gange i døgnet. Og det handlede om overvågning af både temperatur, vanding, foderanlæg og gylletank m.v. Nu skulle landmanden også være på med sin mobiltelefon, som endnu hed en biltelefon. Det handlede om frihed og om ikke at været bundet hjemme i stalden. Men midt i alt nyt kunne nogen vel blive helt nervøse over spørgsmålet: Jamen hvad med malkekvæget? Det var jo det, dyrskuerne i sin tid blev skabt for? De nervøse kunne dog være helt rolige. Der var avlskvæg i rigt mål. Og årets typekøer fra de forskellige racer var som sædvanligt i topklasse.

Gynger og karruseller

Alle kunne være glade. Men skuets næstformand, husmændenes formand, Peter Petersen, Ellum, dryppede dog lidt malurt i bægret. I sin lille frokosttale, der egentlig skulle have været en hilsen til maskinhandlerne, sagde han, at betalingen for mælken i de sidste fem år kun var steget med otte procent. Mens f.eks. timeprisen på

et værksted var gået op med 33 procent. Og han var ikke glad for stordriften. Han talte sorgmodigt om, hvordan landmænd var buret inde i stalden 10-12 timer om dagen istedet for at have et sundere og skiftende liv mellem mark og stald. Og så slog han et slag for familiebruget med de max. 40 køer. Men det slag havde han allerede tabt. Gennemsnitsbesætningen i Sønderjylland krydsede den sommer 45 malkekøer. Og besætningerne voksede videre. Og hvad en anden trend angik: I årsberetningen fra "Sønderjysk Fællesledelse af Kvægavl slog man kort og kontant fast, at "Økologisk kvægproduktion er kommet for at blive. Det kan klart konstateres, at der indtil videre er afsætning for alt, hvad der kan produceres". Og den konstatering holdt. Den ene bløde værdi gik ned. Den anden op. Og Peter Petersen kunne oven på sin frokosttale imødesee et møde i dyrskuets bestyrelse i det, der i politiske kredse betegnes som: "En åbenhjertig og kammeratlig atmosfære".

Det var rart for landbruget at få lidt luft. Alle satte pris på det. For de vidste, at det næppe varede ved. Og som man havde frygtet: I 1991 var der overproduktion af både mælk og kød og det i såvel EF som på verdensmarkedet. Til alt held var priserne på foder i ro. Men det var mere end svært at få produktion og kvote til at gå op. Og store mængder af mælk blev brugt som foder. Det var ikke godt samtidig med, at der var mange, der endnu manglede kraftige investeringer i gylleanlæg. Og dem der havde investeret sad med både renter og afdrag. Men et enkelt hurra, var der plads til: I foråret 1991 kunne man efter en periode på syv år sige, at saneringerne på grund af sygdommene IBR/IPV var gennemført. I Sønderjylland var landmændene dog meget opmærksomme på, at man havde en grænsenær beliggenhed og dermed en øget risiko for ny smitte. Men forholdsregler og erstatningssystemer var på plads og prøvet af. Det gav lidt ro. Og midt i sommeren skete der nok en organisationsændring. Nu slog man rådgivningsvirksomheder i det sydlige Sønderjylland sammen under navnet Kvægbrug Sønderjylland Syd. Og køerne mærkede rent fysisk også en ændring: Da markerne i 1991 blev grønne, gik man igang med at udskifte alle de gamle kritiserede øremærker af blik med mærker af plastik. Og det var så også en smutter. Sidst på året måtte man igang med en tredje udgave. Men denne gang sad den lige i øret.

Simmentaler blev en race, der hurtigt etablerede sig blandt danske avlere. Og så ser den pokkers godt ud.

Luk gården og start en iskiosk

På det første dyrskue inde i 90'erne tog man tråden op fra sidst og satsede på samfundskontakt og bløde værdier. "Landbruget - en arbejdsplads for mennesker" lød temaet. Den nye formand for skuet, Tøge Tychsen, fra Krammark på Broager, brokkede sig ikke. Han var bare bekymret: "Når man en fredag morgen hører i radioen, at vi skal nedlægges og vores jord i stedet bruges til turisme, så skaber det hverken trivsel eller goodwill", lød det fra den sørgmodige Tøge. Men hans medlemmer i teltet var ikke bare bekymrede. De var hamrende sure/stinksauer. For i morgens radioavis havde også de hørt forskningschef Niels Groes fra Amterne- og kommunernes Forskningsinstitut. Og han sagde, at landbrugsdrift ikke var rentabel i Danmark. En landmænd ville efter hans mening kun få en timeløn på 55 kr. for sine anstrengelser eller 40 kr. mindre end en industriarbejder i byerne. "Det er vigtigere at tage hensyn til danskernes fritidsvaner end til dyrkning af korn", lød

budskabet over P1, P2 og P3 til forsommerens grønne Danmark. Som bestyrelsesformand for Niels Groes's forskningsstitut havde amtsborgmester og formand for Amtsrådsforeningen, Kresten Philipsen, det ikke let. Men han tog som vanligt stormen med oprejst pande og sagde, at man ikke skulle betale forskere gode penge bare for, at de skulle klø en på ryggen. Kresten var vant til at tage imod øretæver. Men den dag var en af de værre.

Gå på modet fejlede dog ikke noget i det sønderjyske landbrug. Hele 600 var tilmeldt dyrskuefrokosten. Den fandt dette år sted kl. 17.00 efter ønske fra maskinhandlerne. De ville vist gerne kunne invitere gode kunder med til en bid brød, uden at det gav afbræk i dagens øvrige arbejde. Men det tidspunkt stod kun på programmet to år. Så lignede dyrskuet atter sig selv. Og man spiste klokken 12.00, hvor bønder plejede at få deres varme mad. Men nyhederne, de var der på skuet. Den interessante gyllevogn med slæbeslanger fra året før var udstillet i ny og forbedret udgave. En ny sving-plov tiltrak sig opmærksomheden. Det tror pokker, Den havde 14 procent ekstra kapacitet. Og hos elselskabet EASV kunne man få forklaringen på, hvorfor 34 gode køer kunne levere varme og varmt vand til stuehuset ved hjælp af en varmepumpe, der koncentrerede de få ekstra grader i stalden til 55 grader varmt vand i radiatorerne.

Sære nye dyr uden overskud

Der var tryk på det år. Og det var svært at få plads til alle maskinudstillerne og de nye spændende teknologiske løsninger. Men intet dyrskue uden overraskelser helt uden for det traditionelle erhverv. Og mange landmænd søgte mod nye nicheproduktioner. Spørgsmålet var bare, om de gav penge. Nogle havde f.eks. forsøgt sig med ålefarme. Men endnu var der ingen, der havde fundet ud af at udklække ålelarver. Så man var afhængig af at avle videre på små glasål fra naturen. Og ålen fortsatte sine mystiske vandringer mellem danske vandløb og Saragassohavet ud for Vestindien. Det var svært at finde ud af. Og man havde været alt for optimistiske, da man regnede på ålenes væksthastighed. Der var altså forskel på ål og smågrise. Til overflod havde man også regnet forkert på de priser, man troede, man kunne få for opdrættede ål. Og som om